

Spennende bok om barn – med slagside

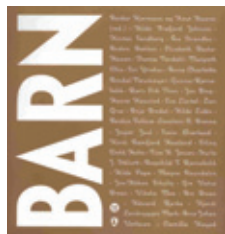
Hjermann R, Haanes K, red.

Barn

383 s, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2009.

Pris NOK 399

ISBN 978-82-15-01443-2

En bok med tittelen *Barn* vekker selvfølgelig interesse hos en barnelege. I denne spennende boken har barneombudet Reidar Hjermann og barneombudets

nestleder Knut Haanes redigert en imponerende samling med artikler om barn og barns levevilkår. FNs barnekonvensjon av 1989 går som en rød tråd, og boken ble en fin markering av 20-årsjubileet for denne. Jeg har i flere år forelest for medisinstudenter om barnekonvensjonen og har vel inntrykk av at den er lite kjent blant allmennheten.

Boken inneholder 30 innlegg fra mange av våre ledende barneforskere. Innimellom er det også plass til dikt og poesi og noen vakre illustrasjoner. Ungdommer slipper også til. Alt fra barns rettigheter til barn som forbrukere blir omtalt. Det tas opp sosiologiske og psykologiske forhold som overgrep, psykiske problemer og atferdsproblemer. Kapitlene om migrasjonen barn og om samiske barn er interessante, men jeg er likevel overrasket over at det er så lite stoff om innvander- og minoritetsbarn. Sturla Stålsetts kapittel om barnetro er interessant og illustrerer den tematiske bredden og at barn skal tas på alvor også på dette området.

Perspektivet er nasjonalt, og bortsett fra Hilde Frafjord Johnsons kapittel «Barndom jorda rundt» er det lite fokus på barns livssituasjon globalt. Selv fant jeg kapitlet «Starten på livet – mulighetenes tid» av Brean, Moe og Brean som et svært interessant bidrag.

Som barnelege leste og leste jeg for å finne noe om syke barn, uten å finne noe. Det nærmeste er kapitlet av Lars Grue om barn med funksjonshemming og Svein Øverlands om barns psykiske helse. At barns somatiske sykdom på den måten blir skjøvet under teppet, er kanskje tidstypisk for vårt samfunn, men jeg ser likevel på det som en alvorlig mangel ved boken. Sykeligheten og dødeligheten i tiden etter fødselen og første leveår er for eksempel høyere enn i langt opp i voksenalder. Kanskje så mange som 15% av våre barn har en kronisk sykdom. Vi vet også at det er en nøye sammenheng mellom barns helse og ernæringsstilstand og helsetilstanden i voksen alder. Det blir en alvorlig mangel når dette ikke kom-

mer frem. Fokuset på psykologi antar jeg avspeiler at barneombudet selv er psykolog. På dette punktet synes det som Hjermann har en betydelig utfordring. Når det er sagt, *Barn* er en flott artikkelsamling som mange vil ha glede av å lese.

Ola Didrik Saugstad

Pediatrik forskningsinstitutt
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet

Truverdig barnebok om cøliaki

Røine WH.

Stian trenger en trollmann

88 s, ill. Oslo: Holm og Tangen forlag, 2009.

Pris NOK 169

ISBN 978-82-8145-007-3

Dette er ei illustrert barnebok om det å ha cøliaki. Hovudpersonen heiter Stian og er ni år. Målgruppa er nok born i småskulealder. Det er rikeleg med tekst, slik at handlinga vil vere for omfattande for mange yngre born. Eg er litt usikker på om boka bør lesast høgt, eller om den eignar seg for eigenlesing. Kwart kapittel har ein tittel etter ei einskild hending eller ein tanke som Stian har. Dette fungerer fint.

Eg får ei kjensle av at forfattaren ynskjer å gjere temaet ufarleg ved å bruke fontar som etterliknar handskrift og dels idylliserande teikningar. Derimot er det ei motvekt i Stians fantasiar om trollmenn og flate tarmtottar, som er livaktig illustrerte. Like heldig er ikkje skildringa av dei store, skumle gutane i klassen, Nikken og Påsan. Både illustrasjonar og val av kallenamn gjev her assosiasjonar langt tilbake i tid. For Harry Potter-generasjonen fengjer det nok meir med trollmannen som vil gi Stian tryllemjøl som han ikkje vert sjuk av. Av og til tippar boka over i å verte opplysningsmaterieil. Det verkar litt søkt at ein niåring les varedeklarasjonen på ei ølflaske.

Hovudpersonen Stian har klassiske cøliakisymptom og får raskt diagnosen når for-eldra oppsøker fastlegen. I mange tilfelle er det som kjent ein meir kronglete veg til diagnosen. Forfattaren har evna å omtale mange ulike situasjonar som kan vere vanskelege for ein med cøliaki. Eg bit meg særleg merke i historia om den elles så greie læraren, Kalle, som ikkje forstår at baking er bortkasta når ein ikkje kan smake på deigen.

Eg lånte bort boka til ein kollega med ei 7-årig dotter som har cøliaki. Jenta kjente seg att i mange av hendingane, og det vart

fleire gode samtalar i kjølvatnet av høgtlesinga.

Fagleg er boka godt gjennomarbeidd utan skjemmande faktafeil. Forfattaren har sjølv cøliaki og er styremedlem i Norsk Cøliakiforening. Johan Ek, som har omfattande erfaring med cøliaki hjå born, er medisinsk fagleg konsulent. Det er prisverdig med utgjeving av ei opplysnende barnebok om ein slik vanleg tilstand (prevalens 1:100), og eg har god tru på at denne kan nå målgruppa.

Margit Brottveit

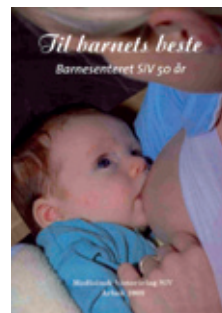
Gastromedisinsk avdeling
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Spennende barnehistorie fra Vestfold

Evtun P, Strøm O, Wefring KW, red.

Til barnets beste

Barnesenteret SiV 50 år (Årbok 2009). 184 s, tab, ill. Tønsberg: Medisinsk historielag, 2009. Gratis
ISSN 1503-8807

Barnesenteret ved Sentralsykehuset i Vestfold feiret sitt 50-årsjubileum i 2009 med en flott bok redigert av Per Evtun, Odd Strøm og Karl W. Wefring, med bidrag av en rekke tidligere og nåværende ansatte. For

meg ble det en spennende opplevelse å lese denne oppsummeringen fra vår nære fortid og som omhandler også 30 år av min egen aktive periode som pediater. Det gjør inntrykk å tenke tilbake på hvor enkle forhold barnemedisinen arbeidet under for 50 år siden og hvor raskt utviklingen har gått de siste årene. Takket være noen pionerer, med avdelingens første leder Arne Kåss og Karl W. Wefring i spissen, har barneavdelingen i Tønsberg klart å sette sterke spor etter seg i norsk barnemedisin. Men det var ingen selvfølge at syke barns forhold ble bedre. Det var en kamp ikke bare for å utvikle faget, men også for å få bedre lokaler og flere ansatte.

Arne Kåss selv var sterkt bidragende til den norske ammebølgen som startet i 1960-årene, og kapitlene om amming er svært leseverdige. Sterkt inntrykk gjør det også å lese om Helene Pandes motstand mot Credé-profylaksen. Hennes utrettelige kamp mot et stokk konservativt fagmiljø kan lære oss hvor viktig det er å stille spørsmål til enhver rutine vi praktiserer. Å dryppe sølvnitrat i nyfødte barns øyne vil vi i dag se på som mishandling. Pandes